

גיליון הורים פרשת עקב

שלום להורים היקרים, בפרשת עקב אנו זוכים לבשורות על שפע וברכה גדולה בארץ ישראל. אלא שהמצוות תלויות בקשר שלנו אל הקב"ה וכפי שמובא בפירוש רש"י על הפסוק "וְהָיָה עַקֵב תִּשְׁמְעוּן... וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית .." אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון, ישמור ה' לך הבטחתו. ומובא במדרש תנחומא: ".... יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וקמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך הנה דוד מתגרא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם, איני מתגרא מן מצוות הקמורות שבתורה, שהן קמורות. ממה אני מתגרא. מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמת, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה קמורה. לכה אמר, למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני.

ובהמשך מובא על שכרן של המצוות "אמר רבי אבא בר כהנא, שלא תהא יושב ושוקל מצותיה של תורה ורואה אי זו מצוה שברה מרבה ועושה אותה.... כך לא גלה הקדוש ברוך הוא שכר כל מצוה ומצוה. שאלו גלה, נמצאו המצוות מקצתן קימות ומקצתן בטלות. ורבי אהא בשם רבי אבא בר כהנא אמר, טלטל הקדוש ברוך הוא שכר עושה מצוה בעולם הזה, כדי שיהיו ישראל עושים משלם. תני רבי שמעון בר יוחאי, שתי מצוות גלה הקדוש ברוך הוא מתן שכרן, אחת קלה שבקלות, ואחת קמורה שבקמורות. ואלו הן. קלה שבקלות, שלוח הקן, ושם כתיב: והארכת ימים (דברים כב, ז). וקמורה שבקמורות, כבוד אב ואם, שבו כתיב: למען יאריכון ימיה (שם ה, טז), הרי הן שווין במתן שכרן מעולם הזה..." ראוי לחדד לילדים את שני המדרשים כהקדמה לספורים ולדברי התורה בשולחן שבת.

בהמשך הפרשה, נותן משה רבינו שיעור ליהודים בעלי הספקות כי תאמר בלבבך רבים הגוים.... איכה אוכל להורישם? על הביטחון בה' ובברית וההבטחה לאבות ששמרה ושומרת עלינו מעל 3500 שנים והניסים הרבים מהירידה למצרים בשבעים נפש, ניסי קריעת ים סוף וועוד....

בהמשך מזכיר משה רבנו את הסכנה על גבהות הלב, את חטא העגל ושבירת הלוחות, חטא המרגלים, תאוות הבשר חטא קרח ועדתו ועוד..

לקראת סוף הפרשה מובאת פרשת "והיה אם שמוע..." ושמירת הברית עם הקב"ה.

לקראת השבת מצורפים שבעה סיפורים. מומלץ להכין את המסר בהתאם לצורך במשפחה ובין החברים. שבוע טוב ושבת שלום

סיפור א' לשולחן שבת

מובא בפירוש רש"י על הפסוק "וְהָיָה עַקֵב תִּשְׁמְעוּן... וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית .." אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון, ישמור ה' לך הבטחתו. לימדונו הז"ל שאין לזלזל במצוות הפשוטות "ואי אתה יודע מתן שכרן של מצוות..." מובא במסכת עבודה זרה יח א: "עוונות שאדם דש בעקביו בעולם הזה מסובין לו ליום הדין". ובמדרש תנחומא פרשת עקב סימן א בפתיחת הפרשה, אומר דוד המלך "למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני" (תהילים מט ו). הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וקמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך הנה דוד מתגרא מיום הדין ואומר: רבוננו של עולם, איני מתגרא מן מצוות הקמורות שבתורה, שהן קמורות. ממה אני מתגרא. מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמת, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה קמורה.

משל שסיפר הרב פינחס קזיוף שליט"א:

לאחד בשם יוסי שלא הצליח בעבודתו והגיע לפת לחם. הציעו לו לשנות מקום מגורים שכל המשנה מקום משנה מזל. החליט ה"לא יוצלח" לשים פעמיו לעיר היהלומים שבה חיים כל העשירים ליד מכרות היהלומים. מכיוון שלא היה לו במה לנסוע החל ללכת ברגל, לקראת לילה כשהוא רעב וצמא ראה נקודת אור מרחוק וגמר בליבו ששם ילון את הלילה. משהגיע למקום התברר לו שאין זה בית כפי שחשב אלא האבנים נוצצות מאור הלבנה. בלית ברירה נשכב לישון, אסף מן האבנים עם שחר, מילא את שקו ושם פעמיו לעיר הגדולה.

כובד המשא, הרעב והצמא עשו את שלהם והוא החליט להשליך חלק מהאבנים וכך הלך וזרק ובשערי העיר עש שהשק היה ריק מתוכן. הוא ניגש למסעדה בעיר וסעד כטוב ליבו כאחד מעשירי העיר. משנדרש יוסי לשלם השיב כי אין בכיסו ולו שקל בודד, בעל המקום התעצבן ודחף אותו מהמסעדה אל פתח הדלת. תוך כדי נפילה נפלה מן השק אבן קטנה שהייתה דבוקה בדופנו, בעל המקום הרימה התבונן באבן ומיד הוציא מכיסו 5000 ש"ח נתן ליוסי וביקשו להסתלק מן המקום. יוסי, בראותו את הכסף התעלף ובעל המסעדה הבין שכנראה הלה בא לעסקים והסכום הזעום שהציע בעבור האבן הוא שגרם לכך, התנצל והציע 50,000 ש"ח. יוסי צעק וחבט את ראשו בקיר וכמעט ואיבד את הכרתו. בעל המסעדה לא התאפק וצעק: "טיפש שכמותך! לפני רגע לא יכולת לשלם עבור מנה במסעדה שלי וכעת שמציעים לך שכר תמורת אתה חובט את ראשך בקיר?!" השיב יוסי: "אני באמת טיפש שק מלא אבנים כאלו היה לי והשלכתי את כולן בזו אחר זו..." כן הוא הנמשל: בעולם הזה אין אנו יודעים מהו השכר שנקבל בעבור כל מצווה ומצווה וכשנגיע לעולם הבא לאחר 120 שנה, נגלה מהו השכר שקיבלנו עבור מצוות פשוטות שדשנו בעקבנו. הבה לא נשליך מאחרי גבינו מצוות "פשוטות" שלא נצטרך אף אנו לחבוט את ראשנו בקיר... מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ב' לשולחן שבת

עקב- לשמור את "זכות אבות" שיש לנו "והיה עקב תשמעון... ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה'... ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" מובא בשם המגיד מדובנא משל למה הדבר דומה שאצל הקב"ה כביכול "מופקדת" זכות אבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב ולא כדאי "לבזבז" אותה שלא תכלה לגמרי... זקן אחד חסך לבנו הצעיר סך גדול של אלף זהובים. מכיוון שהילד היה עדיין רך בשנים ביקש הזקן מסוחר אחד שיהיה אפוטרופוס על בנו ועל ממנו. גידל הסוחר את הילד בביתו וכאשר הפך לבחור מצא לו הסוחר עבודה בחנותו שיהיה רושם את כל הסחורות הנכנסות והיוצאות והיה משתכר מעבודה זו למחייתו. לימים נודע לבחור כי אצל הסוחר מופקדים אלף זהובים השייכים לו על כן פנה מטיבו וביקש שייתן לו את הכסף. לשם מה לי לעבוד אצלך?! - אמר הבחור - והרי אני יכול לחיות בכבוד רב מן הכסף אשר שייך לי. אם ברצונך לקבל את הכסף - השיב הסוחר - אני מוכן ומזומן לתת לך אולם, לו לעצתי תשמע, אין הדבר כדאי לך כלל וכלל... כי אם תפסיק את עבודתך ותחיה מהכסף השמור לך לא יעבור זמן רב והוא יכלה ולא יישאר ברשותך מאומה על כן המשך בעבודתך והתפרנס ממנה כאשר נהגת עד היום והכסף יהיה שמור לך אצלי בביטחון. כן הוא גם הנמשל - אחד העקרונות החשובים לכל ילד לדעת שמה שיש לו אינו בהכרח פרי מאמציו אלא הוא נהנה מפרות עמלם של אבות אבותיו. ניתן כמובן לקשר גם לעולם הגשמי, שהילדים נהנים מפרי כפיהם של הוריהם עד שהוא מסוגלים לעמוד על רגליהם לבדם. מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ג' לשולחן שבת

עקב- להתייחס לפרטים הקטנים מובא במדרש רבה על תחילת הפרשה (פרשה ג, אות א): "אָמְרוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל וְאֵימְתֵי אֶת נֹתֵן לָנוּ שְׂכָר הַמְצֻוֹת שְׁאָנוּ עוֹשִׂים, אָמַר לָהֶם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצֻוֹת וְשִׂאמָם עוֹשִׂים מְפֹרְתֵיהֶן אִתָּם אוֹכְלִים עִשְׂשׂוּ, אָבָל שְׂכָרָן בְּעֵקֶב אֲנִי נֹתֵן לָכֶם, מִנֵּן מִמָּה שְׂקָרֵינוּ בְּעֵנְיָנוּ (דברים ז, יב): וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוּ...". רש"י מבאר כדרכו: מצוות שאדם דש בעקביו - אין לזלזל במצוות הקלות שהם תחילתן של העברות החמורות. ומובא משל של המגיד מדובנא, על הפסוק באיכה א, ט: "טִמְאָתָהּ בְּשׂוּלֵיהָ לֹא זָכְרָה אֶחְרִיתָהּ" על העבירות הקלות שהם ראש לכל העבירות. משל למה הדבר דומה? היה אדם אחד שרצה לרכוש אריג יקיר מאוד. כל מטר עלה 1000 ש"ח הוא הלך ורכש 4 מטר מהבד הזה. אמר לו בעל החנות - "תשמע, אם אתה רוצה את האריג הזה, לאורך ימים ושנים - השקעת 4000 ש"ח, לך תשקיע עוד 100 ש"ח אצל התופרת. תבקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת, שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו.

מדוע? זה לא אריג טוב ומשובח?! – שאל הקונה בפליאה

"קנית אריח מהמשובחים ביותר! קבע המוכר. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכול להתפורר לאורך זמן..."

"עזוב שטויות... אם זה אריג טוב, הוא יחזיק מעמד לאורך זמן" – הפטיר הלוקח ויצא.

חלפו להם כמה חודשים, בכל פעם שבני המשפחה יושבים לאכול מסביב לשולחן, הילד הקטן משתעמם, וכשהוא רואה חוט אחד בולט מהמפה, הוא מושך אותו להנאתו. בכל פעם רק חוט אחד....

חולפים להם כמה שבועות, ועוד חוט מוצא את דרכו וכך הפכה המפה מחוררת ובלויה...

התרגז הקונה אך נזכר את דברי המוכר ולא היה לו אלא לקבל את הדין שעשה הא לעצמו. כן הוא הנמשל:

אומר המגיד מדובנה – זה מה שאמר הנביא: "טְמֵאָתָה בְּשׁוּלְיֶיךָ לֹא נִכְרָה אֶתְרִיטָה" – גם בשוליים, יכול יצר הרע לתפוס אותך. דווקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך ואפילו אם מדובר בחוט קטן מבין אלפי חוטים השזורים בבד הגדול.

ובאה התורה ומזהירה "וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן" – תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'. תחילתו של יצר הרע, היא דווקא 'בחוטים הקטנים' שהוא מושך החוצה, וככה הוא מפורר את המפה כולה.

סיפור ד' לשולחן שבת

"והיה עקב תשמעון"

חז"ל מלמדים אותנו בגמרא (יומא פג): "מים ראשונים האכילו חזיר ומים אחרונים הרגו את הנפש". זלזול במצווה פשוטה יכול להוביל לאיסור חמור

מסופר על בעל מסעדה בחו"ל שהיה בוחן את אורחיו מרגע שנכנסו למסעדה. והנה יום אחד הגיעו שני יהודים והתיישבו לאכול. בסיום הסעודה נדרש האחד לשלם 100 שקלים ואילו חברו 150 שקלים. לשאלתם מדוע אין המחיר זהה הרי אכלנו אותו הדבר?! השיב להם בעל המסעדה שהיקר היה אוכל כשר ואילו הזול היה בשר חזיר! "בשר חזיר? האכלתם אותי בשר חזיר?!!" נזעק האיש. השיב בעל המסעדה: "ראה! בכניסתך למסעדה לא נטלת ידיים ובשל כך הנחנו שהנך גוי וקיבלת חזיר. לעומת זאת, חברך שנטל ידיים זיהינו כי יהודי הוא ועל כן הוגשה לו מנה מהדרין..."

נלמד מהסיפור שני דברים: זלזול במצווה פשוטה יכול להוביל לאיסור חמור, עבירה גוררת עבירה.

סיפור ה' לשולחן שבת

ההבדל בין עשיר לעני בהשגחת ה',

כתוב בפרשה "ואמרת... כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". משה רבנו מזהירנו מפני הנפילה באשליה שההצלחה היא רק פרי עמלנו וחוכמתנו.

מובא סיפור על ר' חיים מוואלוז'ין שפעם אחת הגיע סוחר עצים עשיר גדול לפניו וסיפר לו כי כל ממונו נתון בסכנה.

"מהי הסכנה?" שאל רבי חיים. המשיך העשיר וסיפר:

אזכור גדולה מלאה עצים שלחתי למדינת פרוסיה אולם השלטונות אינם מתירים לי להכניס את הסחורה לתוך המדינה ומאיימים עלי כי אם לא תפליג האזניה על עקבותיה ותחזור - יטביעוה!

אל דאגה - הרגיע רבי חיים - עוד תראה ישועת ה' כהרף עין!

באותו יום האמיר מאוד מחיר העצים ובו בזמן התירו השלטונות פרוסיה לאניית הסוחר להיכנס לגבולם.

הגיע העשיר לרבי חיים והוא מלא שמחה. רבי - קרא העשיר – "היום רואה אני את ההשגחה משמים! שהרי אם שלטונות פרוסיה לא היו מעכבים אותי הייתי מקבל את מחיר העץ הישן העיכוב היה לטובה והוא אשר גרם שאמכור את העצים במחיר העץ החדש וכך

הרווחתי פי כמה".

רואה אתה - נאנח רבי חיים - זה ההבדל בין עשיר לעני:

העני רואה את השגחת הקב"ה עליו בכל יום ויום ואילו העשיר הבטוח שהוא זה אשר עשה את כל החיל אשר לו רואה בהשגחה רק אחת לכמה שנים...

מעובד מאתר <http://dvar-tora.co.il>

סיפור ו' לשולחן שבת

יסורים מכפרים ויש לקבלם באהבה. כתוב בפרשה "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מיסרך"

הקב"ה מייסר אותנו כאבא המייסר את בנו ולא פעם אנו מנסים לחמוק מהייסורים באמתלות שונות וכשה מצליח אנו מאושרים אך לא יודעים מה צופן העתיד לבא... לא פעם הייסורים מכפרים לנו על משהו יותר חמור, ואנחנו מנסים להתחכם...

מובא סיפור מאגדות שלמה המלך:
פעם ביקש אחד היועצים של שלמה ללמוד את שיחת החיות. לאחר שהפציר בשלמה ולמרות אזהרותיו של שלמה שלא כדאי לו להבין את שפתם... לימדו שלמה את שיחת הציפורים.
כשהוא בקי בשפת הציפורים, הנה הוא שומע 2 ציפורים צוחקות, אחת אומרת לחברתה: "תראי איזה מסכן, מחר יישרף לו הבית"... הוא הבין שמדובר עליו, מה עשה?
רץ מהר ומכר את הבית. ואכן לאחר שקיבל את הכסף נשרף הבית כליל...
אז חשב לעצמו: "כמה טוב שהתעקשתי ללמוד את שפת החיות... הנה הצלתי את ביתי"...
למחרת שוב שמע את שתי הציפורים מתלחשות: "מחר תמות הפרה של פלוני!". מאחר שמדובר עליו רץ מהר ומכר את הפרה.
ותכף לאחר ששלל את הכסף לידו התפגרה הפרה ומתה... כשחיוך ניצחון על פניו שב לביתו...
למחרת שמע אותם אומרות- "כמה מסכן זה צריך למות מן העולם". באותו הרגע רץ בבהלה אל שלמה המלך וסיפר את כל הקורות אותו.
אמר לו החכם מכל אדם: ה' רצה לפגוע ברכושך ולא נתת. רצה לפגוע במקור הכנסתך ולא נתת, ועכשיו מה אעשה לך?!...
אין לדעת על מה הייסורים מכפרים, לכן יש לקבלם באהבה...
<http://dvar-tora.co.il>

סיפור ז' לשולחן שבת

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"
הגמרא במסכת עבודה זרה י"א מספרת סיפור על אונקלוס הגר:
אונקלוס, בן אחותו של מלך רומי אדריאנוס הרשע, החליט להתגייר ולהיות יהודי.
החל אונקלוס הגר ללמוד תורה, ובמהרה נעשה חכם גדול ותרגם את התורה ללשון הארמית. את תרגום אונקלוס קוראים אנו עד היום, ובכל החומשים נדפס הוא לצד דברי התורה.
כשנודע לאדריאנוס כי בן אחותו התגייר כעס מאד... "כיצד זה יתכן שאחד מבני משפחתי מסתפח אל העם היהודי?!!" – צעק הוא.
שלח אדריאנוס גדודי צבא לארץ ישראל לאסור את אחינו ולהביאו לפניו.
באו החיילים אל אונקלוס ונתקבלו בסבר פנים יפות.
החל אונקלוס מסביר לחיילים את דברי התורה, עד שהללו הכריזו: "טובים הם דברי התורה, גם אנו רוצים להיות יהודים!" התגיירו ולא שבו אל המלך.
נודע הדבר למלך וכעסו גבר. שלח גדוד חיילים נוסף, אך בטרם יצאו הללו לדרך, הורה להם שלא לשוחח עם אונקלוס בדברי תורה ואף לא להקשיב לדבריו. כל שעליהם לעשות לאסור את בן אחותו ולהביאו לרומא.
הגיעו החיילים אל אונקלוס, אסרוהו והלכו עמו לרומא.
בדרך פנה אליהם אונקלוס ואמר: "אשאל אני אתכם שאלה: כאשר שר חשוב יוצא לדרכו בלילה, נלווה אליו שר פחות חשוב ממנו ומאיר לו את דרכו באבוקה. ואילו השר החשוב כשנלווה הוא אל שר חשוב מאד, הוא השר החשוב מאיר לו את הדרך. וכשיוצא המלך לדרך מאיר לו השר החשוב מאד את דרכו. ועתה, תמה אני: האם גם המלך מאיר למישהו את דרכו בלילה?
"לא!" - השיבו החיילים
ואם כך: המשיך אונקלוס "ראו כמה חביב עם ישראל בעיני הקדוש ברוך הוא. כשהלכו בני ישראל במדבר, בצאתם ממצרים, הקדוש ברוך הוא בעצמו שהוא מלך מלכי המלכים האיר להם את דרכם בעמוד אש!"
התלהבו החיילים ואמרו "גם אנחנו רוצים להיות יהודים!". ומיד התגיירו ולא שבו אל המלך.
עד מהרה הגיע הדבר לאזני המלך וחמתו בערה בו. חיש שלח גדוד חיילים נוסף אל אונקלוס. את החיילים הללו הזהיר אזהרה חמורה לבל יעזו לדבר ולו רק מילה אחת עם אונקלוס. עליהם לאסור ולהביאו אל המלך.
הגיעו החיילים אל אונקלוס, ומבלי לומר מילה אסרוהו ויצאו לדרך. כשעמדו לצאת מפתח הבית, הניח ידו על המזוזה וחיך. למראה חיוכו לא הבליגו החיילים ושאלו: "מדוע מחייך אתה?"
השיב אונקלוס הגר: "השמעתם מימיכם דבר מופלא שכזה? בכל העולם נהוג שהמלך יושב בבית פנימה ועבדיו שומרים עליו מבחוץ. לא כן אצל מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא: עם ישראל, עבדיו, יושבים בבית פנימה. ובפתח בתיהם קובעים הם, על פי צווי ה', מזוזות. ועל ידי כך שומר המלך על העבדים מכל רע
"אם כך, גם אנחנו חפצים להיות יהודים!" - הגיבו החיילים הרומאים. מיד התגיירו כולם ולא שבו אל המלך.
נוכח אדריאנוס שאין הוא מצליח לעולל כל רע לאונקלוס, ולא זו בלבד: כל החיילים ששולח הוא מתגיירים אף הם. החליט להניחו לנפשו ולא שלח עוד חיילים להביאו...

מתכוננים לפרשה תשובות לשאלות :

שכר שמירת המצוות - שמירת ברית אבות (ו, יב-טז)

בפרשת עקב אנו זוכים לבשורות על שפע וברכה גדולה בארץ ישראל. אלא שהמצוות תלויות בקשר שלנו אל הקב"ה ומובא במדרש תנחומא : " יתברך שמו של הקדוש ברוך הוא שנתן תורה לישראל שיש בה שש מאות ושלוש עשרה מצוות, ויש בהן קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן, כלומר שהן קלות, לפיכך היה דוד מתירא מיום הדין ואומר: רבונן של עולם, איני מתירא מן מצוות החמורות שבתורה, שהן חמורות. ממה אני מתירא. מן המצוות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמתך, הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה. לכך אמר, למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני.

1. הפרשה נפתחת בפס' "והיה עקב תשמעון", מה נרמז במילה "עקב" - שהיא מלשון עקבו של אדם (עקב הרגל)?(רש"י ז,יב) אם המצוות קלות שאדם דש (א) בעקביו תשמעון
2. כתוב בפס' "והיה עקב תשמעון אל המשפטים האלה... ושמר ה' אלקיך לך את הברית" וכו', מה הפירוש "ושמר ה' אלקיך"? (רש"י ז,יב) ישמור לך (ב) הבטחתו
3. מיתחו קו להשלים את הברכות (ז,יג-טז)
ואהבך וברכך והרבהך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך ודגנך(חיתה) ויתרשך(יין) ויצהרך(שמן) שגן אלקיך(ולדות הבקר) ועשתרת צאנך(צאן חזק ורב) ברוך תקיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובביתך
והסיר ה' ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישמם בך ונתנם בכל שנאיד
ואכלת את כל העמים אשר ה' אלקיך נתן לך
4. כתוב בפס' "ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה ובביתך", מה הפירוש "עקר"? (רש"י ז,יד) שאינו מוליד
5. הקב"ה מצווה לא לחוס על הגוים שנכבשו בכניסה לארץ ישראל. מדוע? (ז,טז) עלולים לעבוד את אלוהיהם וזו תהיה מכשלה לעם ישראל

שיעור לבעלי הספקות (ו, יז-כ)

1. ממלחמת עמלק ועד הכניסה לארץ, הקב"ה עושה ניסים גדולים לעם ישראל ועוזר להם לנצח במלחמות על אף שהלוחמים של עם ישראל לא היו מאומנים וללא כלי נשק מתאימים. ממה חושש משה רבנו בכניסה לארץ? (ז,יז) רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם
 2. משה רבנו מצווה את עם ישראל "לא תירא מהם... ולזכור את המופתים שעשה הקב"ה ביציאת מצרים.
 3. איזו דוגמה מביא רש"י לאותות עליהם מדובר בפס' (רש"י ז,יט) כגון ויהי לנחש, (שמות ד, ג.) והיו לדם ביבשת (שם ט.ט):
 4. איזה מכה מהמכות שניתנו על מצרים נקראת "היד החזקה"? (רש"י ז,יט) זה (ח) הדבר
 4. מהי "הזרע הנטויה"? (רש"י ז,יט) זו (ט) החרב של מכת בכורות
 5. הקב"ה יעזור לעם ישראל במלחמה ע"י שליחה מיוחדת שהיתה עוקצת וזורקת באויבים ארס ומסמאה את עיניהם, בכל מקום שהיו מסתתרים שם. מי היא השליחה? (ז,כ) הצרעה
 6. משה רבנו אוסר על עם ישראל לפחד מהמלחמה בגויים ומבשר לעם ישראל שהקב"ה לא יגרש את הגויים מארץ ישראל בבת אחת ובמהירות אלא אט אט. מדוע? (ז,כב) פן תרבה עליך חית השדה
 7. מה צריכים לעשות עם ישראל לאחר הניצחון במלחמות הארץ? (ז,כד) פסילי אלהיהם תשרפון באש
- הגויים היו מקשטים את העבודה זרה שלהם בחפצי נוי מכסף וזהב והקב"ה אוסר על לקיחת את הקישוטים. הסכנה היא שהיהודי שיצליח באותו כסף וזהב שהיה על הפסלים, ועלול לחשוב שהיה זה בכח אותה העבודה זרה שהיו עליה החפצים.

הנהגת ה' במדבר והשפע בארץ (ח, א-כ)

1. משה רבנו מגלה קצת מהנהגת ה' במדבר במשך ארבעים שנה עד הכניסה לארץ ישראל. מה הסיבה המופיעה בתורה לחלק מהאירועים שהתרחשו בזמן המסעות במדבר? (ח,ב) למען ענתך לנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותיו אם לא
2. מדוע הקב"ה הרעיב את עם ישראל במדבר ונתן להם את המן? (ח,ג) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם
3. איזה שני ניסים מציין משה רבנו שנעשו במהלך ארבעים השנה? (ח,ד) שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה

המלמד

מתכוננים לפרשה

גיליון להורים

פרשת עקב

www.Parashatshavua.com

4. כיצד הבגדים של עם ישראל לא בלו במשך 40 שנה, ומה היו עושים הילדים הקטנים שגדלו במשך הזמן הזה - איזה בגדים היו לובשים? (רש"י ח,ד) ענני כבוד היו שפין בכסותם ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים (ג) היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו
5. משה רבנו מתאר לעם ישראל את הברכה הגדולה בכניסה לארץ. חברו בין הפסוקים: (ח,ז"ט)

אַרְצָא אֶתְכֶם אֶרֶץ זָבֻחַ וְאֶרֶץ זָמִיר	עֵינַת וְתִהְיֶינָה יְצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר
אַרְצָא חֹטֵה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְנֵי וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן	אַרְצָא זֵית שְׁמֶן וְדִבְשׁ
אַרְצָא אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכַּנְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם	לֹא תִחַסֵּר כָּל בָּהּ
אַרְצָא אֲשֶׁר אֲבִנְיָהּ בְּרוֹזַל	וּמִהַרְרֵיָהּ תִחַצֵּב נְחֹשֶׁת

6. איזו מצווה אנו לומדים על האכילה והשביעה? (ח,י) ברכת המזון
7. איזו סכנה יכולה להיות מהברכה הגדולה שתהיה לנו בארץ ישראל: "...וְשָׁבַעְתָּ וּבָתִּים טָבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבְּתָהּ, וּבְקֶרֶךְ... וְיָרְבִּין וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ יִרְבֶּה" (ח,יג) וְרַם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ
8. משה רבנו מזהיר ממידת הגאווה כתוצאה מההצלחה. השלימו: "...כִּי... הַשְּׁלִימוּ: "בְּכִי... עֲשֵׂה לִי _____ הַזֶּה" (ח,יז)
9. התורה מדריכה אותנו ומלמדת אותנו שהברכה היא חלק מהברית עם אבותנו ולכן אנו מצוים במצוות הזכירה " וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הֵנְתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חַיִּיל"

עם קשה עורף - תזכורת חטאי המדבר (ש, א - י, יא)

1. משה רבנו חוזר ומזהיר את עם ישראל מגבהות הלב מההצלחה בכיבוש הארץ. ירושת הארץ היא בזכות האבות " ... כִּי לֹא בְצַדִּיקְתָּךְ ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ אֶת הָאָרֶץ..... לְרִשְׁתָּהּ כִּי עִם קִשָּׁה עֹרַף אָתָּה". איזה אירועים מפרשות קודמות מזכיר משה רבנו לעם ישראל כדי להוכיח שעם ישראל הוא "עם קשה עורף"? (ט,א)
 - חטא _____ לאחר מעמד הר סיני (ט,חטז) חטא העגל
 - חטא _____ בתבערה - המתאוננים
 - חטא _____ על המים - מסה ומריבה
 - חטא _____ על הבשר - קברות התאווה
 - חטא _____ שהיה בקרב ברנע - המרגלים
2. משה ממשיך ומספר על כתיבת עשרת הדיברות על הלוחות השניים ושברי הלוחות שהונחו בארון עצי שיטים נוסף לארון הברית. עוד מזכיר משה את מותו של אהרן הכהן. מי החליף את אהרן ככהן גדול? (י,ו) אלעזר בנו

הציפיה מעם ישראל והברכה בארץ (י, יב - יא, יב)

1. למרות כל החטאים שהזכיר משה, עדין הקב"ה שומר את הברית. מה מבקש הקב"ה מעם ישראל? השלימו: " וְעָתָה _____ מֵה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם _____ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹאֲהַבָה אֹתוֹ _____ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ _____ וּבְכָל נַפְשְׁךָ" (י,יב)
2. מה דרשו רבותינו מהפסוק "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'?" (רש"י י,יב) רבותינו דרשו מכאן, הכל בידי שמים חוץ (ג) מיראת שמים (ברכות לג:)
3. כתוב בפס' "ואהבתם את הגר כי גרים הייתם" מה למדים מכאן? (רש"י י,יט) מוס שבך (א) אל תאמר לחברך
4. משה רבנו מזכיר לעם ישראל את ניסי ה' שראו בעצמם ביציאת מצרים, מחלוקת קרח ועדתו ועוד ניסים כדי ששמירת המצוות תתן להם את הזכות על הארץ הברוכה. ארץ ישראל היא "אַרְצָא הָרִים וּבְקָעוֹת" שיש הרבה יותר שטח גידול. כיצד היו משקים את השדות במצרים וכיצד היו משקים בארץ ישראל? (יא,ג) במצרים וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלֶיךָ כִּגְן הַיָּרְק (צריך לעמול) בישראל לְמִטֵּר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מַיִם איזו ברכה נתן הקב"ה בארץ ישראל אנו לומדים עפ"י הפירוש "והשקית ברגלך" (רש"י יא,ג) ארץ מצרים הייתה צריכה להביא מים מנילוס ברגליך, ולהשקותה צריך אתה לנדר משנתך ולעמול, והנמוך שותה ולא הגבוה, ואתה מעלה המים מן הנמוך לגבוה, אבל זו למטר השמים תשתה מים, אתה ישן על מטתך והקב"ה משקה נמוך וגבוה, גלוי ושאינו גלוי, כאחת:
6. קדושת ארץ ישראל שונה מכל ארצות העולם והקב"ה משגיח עליה כל הזמן. השלימו את הפסוק: "אַרְצָא אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ _____ אֶתָּה, _____ עֵינֶי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ _____ וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה" (יא,יב) אַרְצָא אֲשֶׁר־ה' אֱלֹהֶיךָ דָּדַש אֶתָּה תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מְרִשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה
7. מה ההדגשה בפסוק ".....מרשית השנה" עפ"י רש"י? (רש"י יא,יב) מראש השנה נדון מה יהא בסופה

קבלת עול מצוות – פרשת ויהיה אם שמעו, יגכה

בפרשת ואתחנן למדנו את פרשת "שמע ישראל" שהיא קבלת עול מלכות שמים. בפרשתנו נלמד את פרשת "ויהיה אם שמעו" שהיא קבלת עול מצוות. מצווה עלינו לקרותה פעמיים ביום כחלק מ"קריאת שמע".

1. מדוע הודגש בפסוק "מצוה אתכם היום" (רש"י יא, יג) שיהיו עליכם חדשים כאילו שמעתם בו ביום (צ) (ספרי ראה נח):
2. מדוע התורה מקשרת בין "אשר אנכי מצוה אתכם היום" לבין "לאהבה את ה'?" (רש"י יא, יג) שלא תאמר הרי אני לומד בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר, אלא כל מה שתעשו עשו מאהבה, (ק) וסוף הכבוד לבא
3. כתוב בפס' "ולעבדו בכל לבבכם", איזוהי עבודה שבלב? (רש"י יא, יג) עבודה שהיא בלב, וזו היא תפלה, שהתפלה קרויה עבודה, שנאמר אלהך די אנת פלח ליה בתדירא (דניאל ו, יז), וכי יש פולחן בבבל, אלא על שהיה מתפלל, שנאמר וכיון פתיחן ליה וגו' (שם יא), וכן בדוד הוא אומר, תכון תפילתי קטורת לפניך (תהלים קמא, ב):
4. מה הפירוש "ונתתי מטר ארצכם בעתו" (רש"י יא, יד) בלילות, שלא יטריחו אתכם. דבר אחר בעתו, בלילי שבתות (ספרי מב), (ת) שהכל מצויין בבתיהם:
5. כתוב בפס' "ואספת דגנך" איזה מן ברכה זו, שאנו נטרח לאסף את תבאתנו? (רש"י יא, יד) אתה תאספנו אל הבית (ב) ולא אויביך, כענין שנאמר אם אתן את דגנך וגו' כי מאספיו יאכלוהו (ישעיה סב, ח"ט), ולא כענין שנאמר ויהי אם זרע ישראל וגו' (שופטים ו, ו)
6. כתוב בפס' "ונתתי עשב בשדך לבהמתך", מה התועלת שהעשב בשדה לענין הבהמה? (רש"י יא, טו) ונתתי עשב בשדך. שלא תצטרך להוליכה (ג) למדבריות. דבר אחר, שתהיה גזוז תבואתך כל ימות הגשמים, ומשליך לפני בהמתך, ואתה מונע ירך ממנה שלשים יום קודם לקציר, ואינה פוחתת מדגנה (ספרי מג):
7. מהי הברכה שה' מברכנו "ואכלת ושבעת" (רש"י יא, טו) הרי זו ברכה אחרת, (ד) שתהא ברכה מצויה בפת בתוך המעים, ואכלת ושבעת:
8. מדוע הזכיר דווקא לאחר "ואכלת ושבעת" את הציווי "השמרו לכם פן יפתה לבבכם" (רש"י יא, טז) כיון שתהיו אוכלים ושבעים, השמרו לכם שלא תבעטו, שאין אדם מורד בהקב"ה אלא מתוך שביעה, שנאמר פן תאכל ושבעת (דברים ח, יב), ובקרך וצאנך ירביין (שם יג), מה הוא אומר אחריו, ורם לבבך ושכחת (שם יד):
9. מדוע התורה מדגישה שהעונש יגיע "מהרה" בפסוק (רש"י יא, יז) איני נותן לכם ארכא, ואם תאמרו והלא נתנה ארכא (י) לדור המבול, שנאמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה (בראשית ו, ג), דור המבול לא היה להם ממי ללמוד, (כ) ואתם יש לכם ממי ללמוד (ספרי שם):
10. כתוב בפס' "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם" מה למדים מהמילים "לדבר בם" (רש"י יא, יט) משעה שהבן יודע לדבר למדהו תורה צוה לנו משה, שיהא זה למוד דבורו, מכאן אמרו, כשהתינוק מתחיל לדבר, אביו מסיח עמו בלשון הקדש ומלמדו תורה (ספרי מו), ואם לא עשה כן, הרי הוא כאלו קוברו, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם (מ) לדבר בם וגו'
11. מהו הציווי הנלמד מהדיק בכתוב בפס' "אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה לאהבה את ה' ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (רש"י יא, כב) הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים:

משה רבנו קושר את שמירת המצוות לברכות של הקב"ה לעם ישראל "כל המקום אשר תדרוך פירגלכם בו מזהמך וזהלכונן מזהנהך נהר-
פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם. לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם על פני כל הארץ (על האויבים הקרובים והרחוקים)...."